

NATUURHERSTEL 30 PROCENT MINDER STIKSTOFEMISSIONE IN 2035

Noord-Holland gaat samen met

JASPER SCHEL

Zo'n 30 procent generieke stikstofemissiereductie in 2035**ten opzichte van 2019 door maatregelen op bedrijfsniveau.****Provincie Noord-Holland, LTO Noord, Hollands Agrarisch Jongeren Kontakt (HAJK) en Bio-NH vatten samen de koe bij de hoorns om de druk op de natuur fors te verminderen.**

De samenwerkende partijen hebben maandagmiddag hun handtekening gezet onder de provinciale stikstofaanpak. Daarin zijn haalbaarheid op bedrijfsniveau en nut en effectiviteit voor natuurherstel de twee belangrijkste uitgangspunten.

Met de ondertekening van de stikstofaanpak is Noord-Holland de eerste provincie die invulling geeft aan het nieuwe landelijke beleid waarin wordt gestuurd op emissiereductie, in plaats van op de depositie op stikstofgevoelige natuur. Het wetsvoorstel hiervoor ligt sinds maandag ter inzage en legt de landbouw een emissiereductiedoel op van 42 tot 46 procent in 2035.

Noord-Holland wil 30 procent

daarvan dus met de generieke aanpak behalen. De extra 12 tot 16 procent winst moet komen uit de nog te bepalen gebiedsspecifieke maatregelen nabij Natura 2000-gebieden.

De ruim achthonderd melkveehouders in de provincie krijgen komende week op drie bijeenkomsten in de regio meer informatie over de nieuwe aanpak. Namens LTO Noord zette bestuurslid Jack Rijlaarsdam een krabbel. De melkveehouder uit Stompetoren noemt het 'nog best een uitdaging' om zijn achterban te overtuigen van de nieuwe aanvliegroute. 'Mensen moeten zien dat het zinvol is. Dat bepaalde maatregelen niets kosten, helpt daarbij. Sterker, sommige leveren gewoon geld op.'

Ondernemers die sinds het referentiejaar al veel emissie hebben

gereduceerd, worden beloond en hoeven dus niet nog eens 30 procent stikstofemissie te reduceren. Zo ontstaat volgens de samenwerkende partijen ruimte voor het gesprek over wat gebiedsgericht nog nodig is om natuurherstel te realiseren.

VERLAGEN EN VERDUNNEN

De generieke emissiereductie kan worden bereikt met managementmaatregelen die de melkveehouders naar eigen inzicht kunnen kiezen en toepassen. Voorbeelden zijn het ruweiwitgehalte in het rantsoen verlagen, mest verdunnen met water bij het uitrijden, meer weidegang toepassen en water vernevelen op roostervloeren. Ook biologische bedrijfsvoering en verkleining van de jongveestapel horen daarbij.

Praktijkonderzoeker Gerard Migchels van Wageningen University & Research (WUR) bracht voor de provincie het reductiepotentieel van managementmaatregelen in kaart. 'Op een bepaald moment moet je durven zeggen: zoveel gram ammoniak per fosfaatrecht of zoveel kilo per hectare gaan we reduceren. Melkveehouders in Noord-Holland weten waar ze aan toe zijn. Dat geeft rust', stelt hij.

Migchels zette de effecten van diverse, relatief makkelijk te nemen

managementmaatregelen op een rij voor drie bedrijfstypen. Het lijkt geen hogere wiskunde, en dat is het volgens hem ook niet. 'Die hele discussie over stikstof is vaak veel te ingewikkeld.'

De WUR-onderzoeker maakt een simpele rekensom: 'Stel je wil 50 procent emissiereductie behalen. 10 procent bereik je door de stoppersregelingen en 5 procent als het doel van 15 procent biologisch areaal wordt gehaald. Met de managementmaatregelen en eenvoudige stalaanpassingen die we nu beschrijven, haal je 30 procent emissiereductie.'

Dan houdt je nog een gat van 5 procent emissiereductie over om te

dichten. 'Die moet je voornamelijk in de zones rondom Natura 2000 reduceren met duurdere innovaties, zoals de Lely Sphere. Als je er zo simpel naar kijkt, is het stikstofprobleem in de landbouw oplosbaar', redeneert Migchels.

KOSTENEFFECTIEVE MAATREGELEN

Vooraf met het verlagen van het ruweiwitgehalte is volgens Migchels nog veel winst te behalen. Dat vraagt aandacht en vakmanschap van de boer, stelt hij. 'Let op met wat je voert, anders moet je meer in de stal aanpassen en dat is duur. Met kosteneffectieve maatregelen kun je grote stappen maken.'

Een lager eiwitgehalte heeft veel effect op de emissies van stikstof in de stal en in het veld, geeft de praktijkonderzoeker aan. 'Een andere knop waar je aan kunt draaien is het spoelen van de roosters met water. Er lopen proeven met verschillende systemen om dit te doen en ik zie daar veel potentie in.'

Een doel stellen is één, maar de partijen hebben ook afgesproken dat ze continu een vinger aan de pols willen houden. Daarvoor zetten ze komend najaar samen met WUR een monitoringssysteem voor emissies op gebiedsniveau op. In eerste instantie bouwen ze voort op data

'Met zicht op legalisatie middels doelsturing houdt je de rode kaarten op zak'

In Spaarndam presenteerden de partijen de stikstofaanpak. Het eiwitgehalte verlagen werkt volgens WUR goed.

Foto: ANP



sector voor generieke reductie

uit de KringloopWijzer. Het verzoek om deze gegevens te overleggen, ligt bij ZuivelNL.

De provincie stelt voor de eerste fase 1,6 miljoen euro beschikbaar, om samen met LTO, HAJK en Bio-NH boeren te ondersteunen bij het terugdringen van stikstofemissies. Dit gebeurt via coaching, studiegroepen en praktijkgerichte kennisdeling.

Noord-Holland wil uiterlijk eind 2026 de programmatische aanpak vaststellen. Deze bevat drie pijlers: een generiek geborgde emissiereductie, gebiedsspecifiek geborgde emissiereductie en geborgde natuurherstelmaatregelen en realisatie van Natuurnetwerk Nederland.

Migchels verwacht dat de blauwdruk van Noord-Holland ook in andere delen van het land besproken gaat worden. ‘Als dit aanslaat, gaan andere provincies zeker knippen en plakken. Daarnaast hoop ik dat de minister nu ook durft te komen met normen en doelen die voor heel Nederland gelden.’

STANDHOUDEN BIJ RECHTER

De provincie zegt toe deze overeenkomst waar mogelijk mee te nemen in de afwegingen rond handhavingsverzoeken, bijvoorbeeld bij PAS-melders en interimmers. Jurist

Harm Borgers boog zich over de juridische haken en ogen. Hij heeft er vertrouwen in dat de aanpak standhoudt bij de rechter, mochten er zaken worden aangespannen.

‘Je ontkomt niet aan juridische borging, maar die is opgenomen in de overheidsbesluiten die pas later zullen volgen’, zegt Borgers. ‘De Noord-Hollandse aanpak is geen kant-en-klaar antwoord op vragen van de rechter, maar laat wel zien: we leunen niet achterover, maar zetten stappen in het oplossen van het stikstofprobleem. Met zicht op legalisatie middels doelsturing houd je de rode kaarten op zak.’

Voorzitter Johan Vollenbroek van actiegroep MOB is niet enthousiast over de plannen. ‘Het is goed dat er vanuit de maatschappij initiatieven komen om het stikstofprobleem op te lossen en dat ze dat niet doen via geitenpaadjes. Maar het is geen oplossing voor het mestprobleem dat aan het eind van het jaar op ons afkomt als we geen derogatie krijgen. Bovendien is er niet naar klimaat of dierenwelzijn gekeken.’

Vollenbroek ziet de plannen van LTO, de provincies en anderen als een belangrijk signaal. ‘Het feit dat zoveel organisaties met een plan komen, laat zien dat het kabinet heeft gefaald.’

INTERVIEW INA ADEMA, VOORZITTER IPO

‘We hadden verwacht dat het kabinet een stap extra zou zetten’

PETER SMIT

Het Interprovinciaal Overleg (IPO) is een van de partijen achter de bouwstenen voor een geborgde emissiereductie en vergunningverlening. Voorzitter Ida Adema, tevens commissaris van de Koning in Noord-Brabant, roept het kabinet op er nu mee aan de slag te gaan.

Wat zijn de belangrijke bouwstenen?

‘We hebben met elkaar afgesproken dat we een daling van de stikstofemissie en natuurherstel bewerkstelligen. En dat we ook in 2030 en 2035 gaan kijken of dat inderdaad is gebeurd. Zo niet, dan nemen we extra maatregelen.’

‘Daarvoor is wel veel geld nodig. Het Rijk is uiteindelijk een ongelooflijk belangrijke partij om dat allemaal te realiseren.’

Wat wilt u met dit plan bereiken?

‘Voor ons is het belangrijk dat we in een situatie terechtkomen dat we weer vergunningen kunnen verlenen, zodat je perspectief kunt bieden. Ook voor de boeren in Brabant,

Overijssel en Gelderland. We zitten nu midden in de handhavingstrajecten en wij komen liever in het vergunningentraject, op een positieve manier.’

Is dit ook een signaal naar het kabinet?

‘Het is genoegzaam bekend dat wij teleurgesteld waren dat het kabinet slechts kwam met een eerste stap.

‘We zitten nu midden in de handhavingstrajecten en wij komen liever in het vergunningentraject’



Ina Adema (IPO) Foto: Johan Wissink

We hadden eerlijk gezegd verwacht dat het kabinet een stap extra zou zetten. En dat is precies de reden dat wij uiteindelijk met elkaar in gesprek zijn geraakt om eens te kijken wat wij kunnen doen met elkaar.’

In de voorgestelde gebiedsprocessen zijn gedwongen maatregelen een optie. Hoe ziet u dat voor zich?

‘Het kabinet spreekt ook over twee tot vijf zones rond Natura 2000-gebieden. Wij willen zorgen dat daar de stikstofdepositie fors gaat dalen. Dat doen we door met alle partijen die daar belangen hebben een goede situatie te realiseren. En ja, als dat in 2030 op vrijwillige basis niet goed genoeg is gegaan, dan wordt dat verplichtend.’

Zijn deze voorstellen ook bedoeld als input voor een nieuwe regering?

‘Wij hebben zoveel haast dat we tegen het kabinet zeggen: ga dit nu doen. Maar nu worden de verkiezingsprogramma’s geschreven en straks vindt een kabinetsformatie plaats. Dus daar kan het ook input voor bieden.’

Wiersma ziet gelijkenis tussen kabinetsplan en bouwstenenplan

Demissionair landbouwminister Femke Wiersma ziet in het bouwstenenplan overeenkomsten met het voorstel dat het kabinet eerder heeft gepresenteerd. ‘Denk aan de stikstofreductiedoelen per sector, de omslag van sturen op depositie naar sturen op uitstoot, de zonering, de inzet op innovaties’, somt ze op.

De landbouwwoordvoerders in de Tweede Kamer zijn overwegend positief. Eline Vedder (CDA) spreekt van ‘een moedige en belangrijke stap om Nederland van het

slot te krijgen’. Wim Meulenkamp (VVD) wil dat de demissionaire landbouwminister deze handschoen oppakt. BBB plaatst een kanttekening bij de mogelijkheid van gedwongen krimp van de veestapel, zoals dat in de plannen zit. Dat is ‘onbespreekbaar’, laat fractievoorzitter Caroline van der Plas weten.

Verskillende organisaties voor het bedrijfsleven, de natuur en het milieu zijn kritisch. ‘Het is bizar om elk individueel bedrijf op te zadelen met strenge

emissiedoelen, zeker voor bedrijven verder bij stikstofgevoelige Natura 2000 vandaan. Er is geen invloed op de staat van instandhouding van de natuur’, vindt boerenorganisatie Agractie.

VNO-NCW, Bouwend Nederland, Natuur & Milieu en Natuurmonumenten wijzen erop dat voor ruim honderd natuurgebieden maatregelen nodig zijn om de schadelijke effecten van te veel stikstof tegen te gaan. Het plan gaat voorsnog uit van dwangmaatregelen bij maximaal vijf gebieden.

